

Boekaankondigingen

H. Adema, *Vliegenzwammen op het Rapenburg – Paddenstoelen in de binnenstad van Leiden*, Leiden, 2008, 158 pag., met ruim 300 kleurenfoto's, ISBN-13: 978-90-71256-05-9, Uitgeverij Ginkgo, € 21,50. Een leuk geschreven boek over de paddenstoelen van de Leidse binnenstad met vlot geschreven anekdotes en wetenswaardigheden. Wie de auteur kent hoort hem vertellen. Het boek behandelt 250 soorten. Ook geschikt voor de binnenstad van andere steden in Nederland.

*Anoniem, *Natuurbalans 2006*, Bilthoven, 2006, 141 pag., ISBN-13: 978-90-6960-142-7, uitgave van het Milieu- en Natuurplanbureau, MNP-publicatienummer 500402001. Zie website: www.pbl.nl; de publicatie is ook via deze website te downloaden of te bestellen.

*Anoniem, *Natuurbalans 2007*, Bilthoven, 2007, 151 pag. incl. bijlage, ISBN-13: 978-90-6960-178-6, uitgave van het Milieu- en Natuurplanbureau, MNP-publicatienummer 500402005. Zie website: www.pbl.nl; de publicatie is ook via deze website te downloaden of te bestellen.

*Anoniem, *Natuurbalans 2008*, Bilthoven, 2008, 177 pag. ISBN-13: 978-90-6960-204-2, incl. bijlage, uitgave van het Planbureau voor de Leefomgeving, PLB-publicatienummer 500402008. Zie website: www.pbl.nl; de publicatie is ook via deze website te downloaden of te bestellen.

*Anoniem, *Natuurbalans 2009*, Bilthoven, 2009, 212 pag. incl. bijlage, ISBN-13: 978-90-6960-232-5, uitgave van het Planbureau voor de Leefomgeving, PLB-publicatienummer 500402017. Zie website: www.pbl.nl; de publicatie is ook via deze website te downloaden of te bestellen.

*C. Buter, *De mosflora van de Hollandsche Bosschen. Verslag van het inventarisatieonderzoek 2008*, Breda, 2008 [niet vermeld], 73 pag., met 7 kleurenfoto's. Mossenwerkgroep KNNV-Afdeling Breda. Info: C. Buter, tel. 0161-223857.

*C. Buter & H. Backx, *De mosflora van het Landgoed Nemelaer, Haaren – NB. Verslag van het inventarisatieonderzoek 2005–2007*, Den Bosch, 2007 [niet vermeld], 69 pag. Mossenwerkgroep KNNV-Afdeling Tilburg, i.s.m. Stichting Het Brabants Landschap. Info: C. Buter, tel. 0161-223857.

*C. Buter & H. Backx, *De mosflora van de Alphensche Bergen. Verslag van het inventarisatieonderzoek 2007–2008*, Breda, 2008 [niet vermeld], 148 pag., incl. additionele bijdragen van verschillende auteurs over o.m. boomvormig vertakt Fraai haarmos (*Polytrichum formosum*), naaldhout als waardboom voor epifytische mossen, etc., met 8 kleurenfoto's. Mossenwerkgroep KNNV-Afdeling Breda, i.s.m. Staatsbosbeheer. Info: C. Buter, tel. 0161-223857.

*C. Buter & A. Gladdines, *De mosflora van de Chaamse Bosschen. Verslag van het inventarisatieonderzoek 2004–2007*, Breda, 2007 [niet vermeld], 148 pag., met 8 kleurenfoto's. Mossenwerkgroep KNNV-Afdeling Breda, i.s.m. Staatsbosbeheer. Info: C. Buter, tel. 0161-223857.

*L. Crevecoeur & J. Stevens (red.), *LIKONA Jaarboek 2006*, Genk (België), 2007, jaarboek van LIKONA, de Limburgse Koepel voor Natuurstudie, met bijdragen van verschillende auteurs en werkgroepen over de flora, fauna en geologie van Belgisch Limburg, waaronder artikelen over de veranderingen in de korstmossenflora, de achteruitgang van Jeneverbes, en nieuwe vondsten van zinkplanten. Info: Provinciaal Natuurcentrum, Domein Bokrijk, Genk (België), (e-mail: pnc@limburg.be).

*L. Crevecoeur & J. Stevens (red.), *LIKONA Jaarboek 2007*, Genk (België), 2008, 107 pag., jaarboek van LIKONA, de Limburgse Koepel voor Natuurstudie, met bijdragen van verschillende auteurs en werkgroepen over de flora, fauna en geologie van Belgisch Limburg, waaronder artikelen over de ecologie van Klein warkruid en Dwergwratjesmos (*Cololejeunea minutissima*). Info: Provinciaal Natuurcentrum, Domein Bokrijk, Genk (België), (e-mail: pnc@limburg.be).

*C.J.W. Hesse, *De Mosflora van de Algemene Begraafplaats 'Emaus' te Vlaardingen Ambacht 2004–2006*, Vlaardingen, 2007, 22 pag. incl. bijlage. Info: C.J.W. Hesse (tel. 010–4348915, e-mail: c.j.w.hesse1@planet.nl).

*D. Lutterop & G. Kasemir, *Griend Vogels en Bewaking 2007*, Stedum, 2008, 105 pag. incl. bijlagen, behandelt ook de flora van het eiland, rapport Vereniging Natuurmonumenten, 's-Graveland. Info: D. Lutterop (tel. 0596–551224, e-mail: d.lutterop@wxs.nl).

H.M.H. van Melick, *Atlas van de mosflora van Eindhoven. Floristische inventarisatie van Blad-, Lever- en Hauwmossen in Zuidoost-Brabant*, Eindhoven, 2007, 398 pag., met 374 verspreidingskaartjes en ruim 100 illustraties, KNNV Afdeling Eindhoven, € 30,-. Deze verspreidingsatlas van de blad-, lever- en hauwmossen van Eindhoven en omstreken (1000 km-hokken) is het resultaat van 25 jaar mosseninventarisatie door de Eindhovense Mossenwerkgroep. Het onderzoek, waarvoor 60.500 veldwaarnemingen, opgaven en vondsten zijn verwerkt, is goed opgezet en gedegen uitgevoerd. Er zijn in het geïnventariseerde gebied 377 mossoorten en -variëteiten aangetroffen, de helft van het aantal soorten in heel Nederland. Het boek is bijzonder verzorgd en met een goed doordachte lay-out uitgegeven. De inleidende hoofdstukken waarin de verschillende habitats worden besproken en de verklarende woordenlijst maken de atlas ook voor een niet-bryologen interessant en toegankelijk. Zie voor meer informatie: www.knnv.nl/eindhoven/knnv-afdeling-publicaties-mossenatlas.html.

*J.P.M. Witte, M.W.A. de Haan, B. Raterman & C.J.S. Aggenbach, *PROBE versie 1: effecten van grondwaterbeheer, atmosferische depositie, maaien en plaggen*, Nieuwegein, 2006, 111 pag. incl. bijlagen, KIWA rapport 06.036.

Hans Kruijer

* De prijs van dit werk is bij de redactie niet bekend. U kunt het inkijken in de bibliotheek van het Nationaal Herbarium Nederland, Universiteit Leiden Branch, Einsteinweg 2 te Leiden.

Boekbespreking 1

W.M. Docters van Leeuwen, *Gallenboek – Overzicht van door dieren en planten veroorzaakte Nederlandse gallen*; herzien en bewerkt door J.C. Roskam, met illustraties van Han Alta en Michael Bloxham, KNNV Uitgeverij, Utrecht, 2009, 352 pag., full colour met bijna 600 zwart-wit pentekeningen, € 49,95, ISBN 978-90-5011-295-6. — Na de 1^e versie in 1946, de 2^e in 1957 en de 3^e in 1982, is dit jaar de 4^e versie van het bekende gallenboek verschenen, nu herzien en bewerkt voor Hans Roskam, al decennia gekend gallenspecialist. Een belangrijk en boeiend boek voor professionals en natuurliefhebbers.

Gallen zijn nieuwvormingen (allerlei al dan niet opvallende, soms bizarre vergroeiingen) op planten die worden veroorzaakt door andere organismen, zoals larven van galmuggen of galwespen. Maar ook mijten, aaltjes, virussen en schimmels kunnen gallen veroorzaken, en zelfs andere zaadplanten, zoals Maretak (*Viscum album* L.). Het *Gallenboek* brengt de meest uiteenlopende gallen gedetailleerd in beeld. Iedereen die wel eens in het bos wandelt, komt ze vroeg of laat tegen: galappeltjes, de opvallend gekleurde knikkers op de onderkant van eikenbladeren. Galappeltjes zijn wellicht het bekendste voorbeeld, maar ook de heksenbezem in de takken van een berkenboom is een gal.

Deze 4e druk van het nieuwe *Gallenboek* is van vergelijkbaar formaat en omvang als de vorige. Echter er zijn wel wat verschuivingen op te merken, want op een aantal punten is het boek beknopter gemaakt met het oog op het gebruiksgemak, ook in het veld. Het determinatiegedeelte is met 30 pagina's uitgebreid tot 242 pagina's, de index is meer dan verdubbeld (van 18 naar 40 pagina's), terwijl de algemene hoofdstukken over de galveroorzakers met 50 pagina's is teruggebracht tot 54 pagina's. Misschien is dat laatste een reden om de 3^e druk, mocht u die in bezit hebben, niet meteen van de hand te doen. Maar deze nieuwe editie geeft uiteraard het meest